

גיליון מס'

17

הדין והדפין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

2008 אדר א' תשס"ח פברואר The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

עאבקי סמכות

נישואין אזרחיים

צווי הגבלה

תנאים למתן הגט

ביטול הגט

כתובה

סדרי דין וראיות

המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן
THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה
של עו"ד רומי טייגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the
generous support of Mr. **Romie Tager**, QC,
and his wife **Esther**, London, England

יד לאישה
ע"ש מקס מוריסון
בחסות מוסדות
אור תורה סטון
Ohr Torah Stone

תוכן העניינים

- 3 מאבקי סמכות
- 6 נישואין אזרחיים
- 7 צווי הגבלה
- 8 תנאים למתן הגט
- 9 ביטול גט
- 10 כתובה
- 11 סדרי דין וראיות

דבר המערכת

ברצוננו להפנות את תשומת הלב לשלושה פסקי דין המופיעים בגיליון זה:

1. פסק הדין מס' 1 עוסק בסמכותו הבינלאומית של בית הדין הרבני לדון בתביעת רכוש אשר נכרכה לתביעת גירושין. מדובר היה במקרה בו התנהלה במקביל תביעה בבימ"ש בחו"ל אך ביה"ד קבע כי הסמכות לדון ברכוש נתונה לו. יצוין גם שבפס"ד מס' 2 עוסק ביה"ד בדרך בה יש לחלק רכוש המצוי בחו"ל, ואשר נכרך בתביעתם של שני אזרחי חוץ.

2. בפס"ד מס' 5 מיישם ביה"ד הגדול את המבחן שהוצע בעבר על ידו ואשר התקבל בבג"ץ (ראו גיליון 5, פס"ד מס' 3), ולפיו הקריטריון להתרתם של נישואין באמצעות פס"ד הוא חוסר הסיכוי לשלום בית. עם זאת, יש לציין כי ביה"ד אינו מציע להתיר את הנישואין באמצעות פס"ד, ואינו מתערב בפסיקתו של בית הדין האזורי אשר קבע כי על בני הזוג להתגרש באמצעות גט. אכן, עיון בפסקי דין נוספים שניתנו בזמן האחרון במקרים של נישואין אזרחיים מלמד שבתי הדין נרתעים משימוש ב'פס"ד להתרת נישואין', והם עדיין מזכירים את הגט (לחומרא) כפתרון יחיד.

3. פס"ד מס' 8 הינו פסה"ד הסופי של ביה"ד הגדול במקרה הגט המוטעה בשל הפרת הסכם הגירושין, מקרה אשר הפסיקות הקודמות בו פורסמו בגיליון הקודם. בפס"ד זה קושר ביה"ד במפורש בין פסיקת 'גט מוטעה' ובין הפגיעה ההולכת ומתגברת לדעתו בסמכויותיהם של בתי הדין (וראו בדבר המערכת של הגיליון הקודם). נראה שעניין זה מסביר את העובדה לפיה בפס"ד זה מגלה ביה"ד הגדול גישה מחמירה יותר מאשר בעבר. אם בעבר נמנע ביה"ד הגדול מלקבוע במקרים דומים שהגט הוא מוטעה ועל כן פסול (ראו בגיליונות קודמים של 'הדין והדין'), הרי שכאן, כנראה לראשונה, הוא קובע שאין אפשרות לסמוך על הגט הראשון ויש חובה לסדר גט שני. זאת למרות שלדבריו דווקא במקרה זה ישנם נימוקים, שכנראה אינם קיימים במקרים דומים, שלא לראות בגט 'גט מוטעה'.

בכוונתנו להוציא את גיליון 18 כגיליון שייחוד כולו לעילות גירושין, הן לאשה והן לבעל. נשמח לקבל פסקי דין בנושא. כמובן שנודה, כתמיד, גם על קבלת פסקי דין רבניים בכל נושא אחר הקשור לדיני המשפחה.

קריאה מועילה
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 17 אדר א' תשס"ח, פברואר 2008

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני
חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד קרן ארקין-חן,
עו"ד עדי רז

מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת מערכת והפצה: עדי פניגשטיין
עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

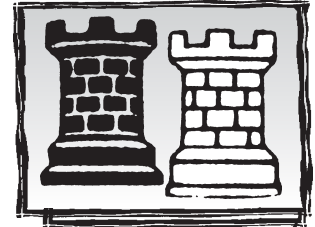
פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	בזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובדת סוציאלית	ג"פ - גט פיטורין
פו"ר - פריה ורביה	דמו"י - דת משה וישראל
פרש"י - פירוש רש"י	דר"ת - דרבינו תם
צ"ב - צאן ברזל	זמ"ז - זה מזו
שאל"כ - שאם לא כן	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שכ"ו - שאר כסות ועונה	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שלו"ב - שלום בית	טו"מ - טענות ומענות
חוק"ק - חופה וקידושין	כ"ש - כל שכן

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

מאבקי סמכות

1. סמכות בינלאומית לדון בעניין רכוש שנכרך לתביעת גירושין

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב יצחק אלמליח - יו"ר

הרב יצחק זר - דיין

הרב הלוי אבירן יצחק - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בישראל כדמו" ונולדו להם 3 ילדים, כולם קטינים. הבעל נולד בישראל והנו בעל אזרחות ישראלית ואנגלית. האשה הנה ילידת אנגליה ובעלת אזרחות אנגלית. בני הזוג מתגוררים בלונדון ונישואיהם עלו על שרטון. האשה פנתה לביה"ד ביום 19.10.06 בבקשה לגירושין ולמתן צו הצהרתי לעניין רכוש. בבקשתה ציינה האשה, כי אמנם פתחה בהליכים משפטיים בבית המשפט בלונדון, אבל פנייתה לבית הדין נוגעת לעניין הגירושין ולעניין שתי דירות מגורים שהבעל רכש בישראל במהלך נישואיהם, תוך שהוא מעלים עובדת קיומן ממנה. לטענת האשה, נודע לה על הדירות רק לאחרונה ולכן לא נכללו הדירות במסגרת תביעותיה לבית המשפט בלונדון. כן טענה האשה, כי היא מעוניינת לקבל עיקול על הדירות שאין היא יכולה לקבל בלונדון או לחלופין חוששת שתקבלו מאוחר מדי והבעל יספיק להעבירן לצד ג'.

בית הדין נעתר לבקשת העיקול של האשה לפרק זמן של 6 חודשים.

הבעל פנה לביה"ד ביום 7.1.07 בתביעה לגירושין ולביטול נישואין, אליה כרך את עניין הרכוש אותו כרכה האשה וכן את עניין מזונות האשה וכתובתה. כן ביקש הבעל לאסור על האשה לנהל תביעות כפולות באנגליה בנושאים הנידונים בישראל. הבעל טען שהאשה, שהנה גורת, חזרה למקורותיה ועל כן היא עוברת על הדת היהודית ויש לבטל את נישואי בני הזוג. לחלופין טען הבעל כי יש לחייב את האשה בגט, לבטל מזונותיה וכתובתה משום היותה מורדת ועוברת על דת. הבעל

טען שהדירות נרכשו האחת עובר לפני הנישואין מכספי אביו והשנייה חודשיים לאחר הנישואין מכספי הבעל ולכן שייכות לו ויש לבטל את העיקולים שהוטלו עליהן. ביום 3.1.07 הגיש הבעל "בקשה לקביעת סמכות". במסגרתה ביקש כי בית הדין יקבע כי נתונה לו הסמכות לדון בדירות שנמצאות בישראל ושתבעה האשה בישראל ועליהן הוטל עיקול. בית הדין התבקש לתת צו מניעה האוסר על האשה לנהל תביעה מקבילה באנגליה. בתגובת האשה מיום 11.2.07 טענה האשה כי כל ענייני הרכוש, לרבות נכסים שיש לבעל במקומות שונים בעולם, וכן החזקת ילדים ומזונות האשה והילדים, מתנהלים בלונדון עוד מנובמבר 2005. לדבריה הגישה תביעת גירושין בישראל, לפי דין תורה, וכן ביקשה להטיל עיקול על הדירות כדי למנוע הברחתן, עד גמר הדיון בבית המשפט בלונדון. האשה מבקשת שבית הדין ידון רק בעניין הגירושין, ושעניין הרכוש, לרבות הדירות בישראל, יתברר בלונדון.

לדיון שהתקיים ביום 16.4.07 לא התייצב ב"כ האשה. ב"כ הבעל ביקש שלפחות תינתן החלטה בעניין הסמכות.

נפסק:

תביעות הגירושין שהוגשו על ידי שני בני הזוג הינן כנות ולבית הדין סמכות לדון בהן. בני הזוג יהודים, התחתנו בישראל, יש להם זיקות של ממש לישראל ושניהם מעוניינים להתגרש כדמו". בית הדין בישראל הנו בית הדין היחיד בעולם שיש לו סמכות לאכוף על בני הזוג פסקי דין לגירושין כדמו". יתר על כן, בני הזוג הכפיפו עצמם מרצונם לסמכותו של בית הדין ודי בכך כדי ליצור סמכות שיפוט עפ"י ס' 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (להלן: "החוק").

משקיימת לבית הדין סמכות לדון בתביעות הגירושין, מוסמך הוא לדון בכל עניין שנכרך בתביעת הגירושין, לרבות בענייני הרכוש, על פי סעיף 3 לחוק.

לאור העובדה שהאשה עצמה הגישה תביעה לצו הצהרתי בעניין הדירות, במסגרתה ביקשה צו עיקול זמני, אין כל סיבה לומר שהכריכה בעניין הדירות אינה כנה או לא נעשתה כדין. האשה עצמה ציינה שעניין הדירות לא נדון באנגליה. וגם אם הוגשה תביעה בעניין זה בלונדון אין מניעה להעביר הדיון בהסכמת בעלי הדין לפורום משפטי מוסמך אחר. כיוון שהדירות ממוקמות בישראל, הרי שבית הדין הוא הפורום הנאות להכריע בגורלן.

פסק דין שיינתן בישראל ניתן לאכיפה ישירה ללא צורך בהליך של הכרה בפסק חוץ (בג"צ 5385/95 ורבר ובג"צ 8754/00 רון).

האשה אינה יכולה לסגת מהסכמתה לסמכות שיפוטו של בית הדין ואף לא להתנותה בתנאים (בג"צ 485/89 עוזיהו נ' ביד"ר ת"א).

לנוכח העובדה שהאשה קיבלה סעד של עיקול זמני שבא לתמוך בבקשתה לצו הצהרתי, התנערותה מסמכותו של בית הדין לדון בסעד העיקרי אינה ראויה ונעשית בדרך שאינה מקובלת ושלא בתום לב.

יתר על כן, הבעל הגיש בעצמו תביעת גירושין אליה כרך עניינים נוספים ואין סיבה לפקפק בכנות הבעל בתביעתו ובכריכת הרכוש מצדו שנעשתה כדין ובכנות.

לכן יש לקבוע שבית הדין בישראל מוסמך לדון בתביעות הגירושין ובענייני של שתי הדירות.

לבית הדין סמכות טבועה ליתן צו מניעה, כפי שנתבקש לעשות על ידי הבעל, על פי אמות המידה המקובלות בבית המשפט. ברם, אופיו הקיצוני וייחודו של הסעד מחייבים את בית המשפט ובית הדין לנהוג בזהירות וליתן את הצו רק במקרים נדירים וחריגים במיוחד. זאת בשל הפגיעה בזכות הגישה לערכאות ובשל ההתערבות בהליכים המתנהלים בפני בית משפט זר. לכן, צו חוסם יינתן רק במקרים בהם הוכח שהתביעה שהוגשה בפורום הזר היא תביעה קנטרנית או שהוגשה בכוונה רעה. הכרעה בשאלה זו תוכתב לפי שיקולי הצדק בכל מקרה לגופו (רע"א 778/03 אינטר לאב בע"מ).

לא נראה לבית הדין כי בשלו התנאים למתן הצו וכן ראוי ליתן לאשה הזדמנות נוספת להתייחס לסוגיית הצו החוסם. בדיון הבא שנקבע נשמע טיעונים גם לעניין זה. אם האשה לא תופיע נשקול לדון ולפסוק בכל העניינים שלא בפניה.

תיק מס' 1-21-00F529361
ניתן ביום כ"ט אייר תשס"ז (17.5.07)
הופיעו: עו"ד בנימין דדוש (לאשה)
עו"ד ציון סמוכה ועדי סמוכה (לבעל)

הערה:

כחודש וחצי מאוחר יותר נתן הרב אלמליח "צו חוסם זמני האוסר על האשה לקיים התדיינות בבתי המשפט באנגליה לגבי כל הקשור בזכויות בני הזוג בדירות הרשומות ע"ש הבעל והמצויות בישראל, שעניינין הובא בפני בית דין זה".

2. בית הדין דן בחוק יחסי ממון ומוציא ממכלול הנכסים המשותפים לחלוקה נכסים אשר ניתנו לבעל במתנה, זאת לאחר בחינת הדין החל בארה"ב.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב ישראל יפרח - אב"ד
הרב אברהם כלאב - דיין
הרב אברהם שיינפלד - דיין

העובדות:

בני הזוג הנם אזרחי ארה"ב, נישאו בארה"ב בשנת 1979, והגיעו לארץ בשנת 1988. הבעל הגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני, אליה כרך את נושאי הרכוש, מזונות אשה וילדים, חינוך, החזקה והסדרי ראייה. האשה הגישה תביעה לשל"ב, חלוקת רכוש, מזונות ומזונות ילדים. בית הדין מנהל דיון ארוך אודות הבעלות ברכוש המצוי בארה"ב ובארץ, תוך שהוא דן בחוק יחסי ממון.

נפסק:

בית הדין דן בתביעת הגירושין אשר הגיש הבעל ובתביעת שלו"ב שהגישה האשה, אשר טענה שהבעל היה אלים כלפיה. על פי הסכמתם, הופנו בני הזוג לבדיקת פוליגרף, ומשנמצאה האשה דוברת שקר, טענה כי לא הסכימה להגשת תוצאות הבדיקה. משעייגנה האשה את הבעל במשך למעלה מארבע שנים, הגישה נגדו תלונות שווא במשטרה ועוד כהנה וכהנה, קבע בית הדין כי על בני הזוג להתגרש בהקדם, וכי יש לחייב את האשה לקבל את הגט.

בית הדין דן במועד הפירוד - מועד הגשת התלונות במשטרה על ידי האשה כנגד הבעל. לאחר מכן, דן בית הדין בנכסי בני הזוג, ובוחן כל נכס בנפרד האם יש להחיל לגביו שיתוף אם לאו. בני הזוג נישאו בארה"ב, ולכן חל עליהם "חוק מושבם בשעת עריכת הנישואין", על פי ס' 15 לחוק יחסי ממון. עניין זה חשוב במיוחד לעניין הבניין בארה"ב הרשום ע"ש הבעל, והאשה טוענת לזכויות בו. הבניין נרכש שנה לאחר הנישואין ונרשם על שם אם הבעל. כל המסמכים הקשורים לרכישה, הלוואות ולשיעבודים של הבניין גם הם ע"ש אם הבעל, וכן חוזי השכירות עם הדיירים. לבעל היה ייפוי כוח מאת אמו לפעול בענייני הבניין. מצבם הכלכלי של בני הזוג היה דחוק, ואף משעברו לגור באחת הדירות בבניין, ערכו חוזה עם אם הבעל

וקיבלו סיוע ממשלתי. עד לעלייתם לארץ, טיפל הבעל בגביית שכר הדירה מן הדיירים ובשאר ענייני הבניין והאשה סייעה לו בכך. 4 שנים לאחר עליית בני הזוג לארץ, העבירה אמו של הבעל, ללא תמורה, את הבניין ע"ש הבעל.

בדונו בעניין, קבע בית הדין כי האשה תודיע האם ברצונה לקיים חקירות עדים בחו"ל, אך תחת שתבצע את החלטת בית הדין, הודיעה האשה לבית הדין כי העדים כבר העידו בבית הדין בארה"ב, זאת ללא אישור של בית הדין בישראל. כך מנעה האשה, במכוון, מן הבעל להיות מיוצג בעת מתן העדות ולחקור את העדים, ומשכך קבע בית הדין כי דין העדויות הללו כדין עדות שנאמרה שלא בפני בעל דין. האשה הגישה אף מכתבים נוספים שכתבו העדים הללו ואנשים נוספים, אך בית הדין קיבל רק את העדויות שניתנו בפני בית הדין בארה"ב. בית הדין בוחן הן העדויות מארה"ב והן את חוות דעת המומחה לדין הזר אשר נבחר בהסכמת בני הזוג, ומסקנתו היא כי הבניין אשר נרכש על ידי אם הבעל וניתן לבעל במתנה, אינו כלול בנכסים המשותפים לחלוקה.

לאחר מכן דן בית הדין בבית המגורים, לגביו חתמו בני הזוג על הסכם ממון אשר אושר על ידי בית הדין וקיבל תוקף של פסק-דין. בית הדין קובע שההסכם תקף אף אם אושר על ידי דיין אחד בלבד. טענת האשה בדבר לחץ שהופעל עליה לשם חתימתה על ההסכם נדחתה על ידי בית הדין בשל השיהוי בהעלאתה (8 שנים לאחר החתימה על ההסכם).

בית הדין מחייב את האשה להתגרש ואף מאיים בהשלשת גט ובהיתר נישואין.

תיק מס' 1-21-700771012
ניתן ביום כ"ה אייר תשס"ז (13.5.07)
הופיעו: עו"ד נעמה כהן אבני (לאשה)
טר"ר מאיר הגר (לבעל)

פס"ד זה רלוונטי גם למדור סדרי דין וראיות

3. תביעה לביטול הסכם תידון בערכאה אשר אישרה אותו (בית המשפט או בית הדין).

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב אברהם שיינפלד - אב"ד
הרב אברהם ריגר - דיין
הרב דב דומב - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיקובסקי - דיין, יו"ר
הרב שלמה בן שמעון - דיין
הרב עזרא בר שלום - דיין

העובדות:

בשנת 2002 אושר בביה"ד הסכם גירושין אולם לא סודר גט בסופו של דבר. בשנת 2004 שוב הופיעו בני הזוג בביה"ד הרבני. הבעל דרש להתגרש לפי ההסכם הראשון ואילו האשה דרשה לערוך הסכם חדש. בני הזוג לא הגיעו להסכמה והאשה פנתה לביהמ"ש בתביעה לביטול ההסכם הראשון. הבעל טען שהסמכות נתונה לביה"ד. כן תבע גירושין בעילה של בגידה ועל כן ביקש חיוב האשה בגט וקביעה שההסכם הראשון עומד בתוקפו. האשה טענה שאין לביה"ד סמכות לדון בהסכם.

נפסק:

באזורי:

ביה"ד קובע כי הסמכות לדון בביטול ההסכם נתונה לו והוא שולל את טענות ב"כ האשה.

ראשית דן ביה"ד בטענה ולפיה אישור ההסכם היה לקוי משום שנעשה ע"י דיין אחד בלבד. לטענת ביה"ד, סעיף 8(ה) לחוק הדיינים (תיקון תשמ"ט) והתקנות שהותקנו לפיו מאפשרים את אישורו של ההסכם ע"י דיין אחד ואין זה הרכב חסר. האשה טענה שההסכם שאושר אינו הסכם ממון. ביה"ד קובע כי לפי חוק יחסי ממון אין חשיבות למועד עריכת ההסכם הממון ואישורו. מבחינת החוק אין הבדל בין הסכם שאושר במסגרת פס"ד לגירושין ובין הסכם ממון שאושר ללא קשר לגט. לדבריו, החוק קובע במפורש כי הסכם שאושר ע"י בני הזוג בעת שניתן פס"ד לגירושין דינו כהסכם ממון לכל דבר, גם אם אינו נושא כותרת של הסכם לפי חוק יחסי ממון.

עוד קובע ביה"ד שלפי החוק ביטול הסכם ממון מאושר חייב להיעשות בכתב ולקבל את אישורו של ביה"ד או ביהמ"ש. ללא הליך כזה ההסכם בתוקף.

האשה טענה כי ההסכם הושג ע"י הטעיה ועושק ולכן נפל פגם בכריתתו. ביה"ד קובע כי ברור שטענות כאלה חייבות להתברר בפני אותה ערכאה שאישרה את ההסכם ורק היא מוסמכת לבטלו. ביה"ד מצטט קטעים מבג"ץ סימה אמיר (8638/03) האומרים במפורש כי ביטול ההסכם חייב להיעשות בידי הערכאה שאישרה אותו.

לכן יכולה האשה לפנות לביה"ד בלבד בתביעתה לביטול ההסכם, וכל עוד לא ביטלו ביה"ד הוא עומד בתקפו ואין ביהמ"ש מוסמך לדון בתביעה חדשה לאיזון משאבים.

בגדול:

ביה"ד האזורי הפליא לעשות בהחלטה מפורטת הקובעת את סמכות ביה"ד לדון בטענה לביטול או לשינוי הסכם הגירושין שבין הצדים. החלטה דומה ניתנה גם על ידי כבוד השופטת טובה סיוון בביהמ"ש למשפחה ביום 25.2.07

ב"כ המערערת משיגה על החלטת ביה"ד האזורי במסגרת הערעור שהוגש בתיק זה. יגענו ולא מצאנו דבר וחצי דבר בזכות הערעור.

אין טעם לחזור על הנימוקים בדבריהם של ביה"ד הרבני וביהמ"ש למשפחה. באופן נדיר למדי שתי הערכאות העוסקות בדבר הסכימו שתיהן לאותה נקודה מנימוקים דומים. נקודה אחת חשוב לחזור ולהדגיש. בג"ץ סימה אמיר (8638/03) שנטל את הסמכות בנושאים הנילוים מביה"ד הרבני שאישר הסכם בין בני הזוג עשה זאת רק בדברים שהתעוררו מאוחר יותר, לאחר אישור ההסכם. אין הדברים אמורים בטענה כי נפל פגם מהותי בכריתת ההסכם שעשוי להביא לביטולו מלכתחילה. בנושא זה, הערכאה המוסמכת, היא זו שנתנה את הפסק. כך נאמר במפורש באותו פס"ד.

הרי לנו, שהטענה המרכזית לביטול ההסכם בגין הטעיה ועושק, שמשמעותה ביטול ההסכם מעיקרו, מקומה אך ורק בביה"ד הרבני. כמו כן, אין ספק שמדובר בהסכם ממון לפי תוכנו ולפי מהותו, שהסמכות לשינויו או לביטולו נתונה לאותה ערכאה שאישרה את ההסכם. הסכם הגירושין והממון לא אושר כמחטף. המערערת היתה מיוצגת היטב, וההסכם תוקן מספר פעמים. אם למערערת טענות בנדון, תואיל להפנותן לביה"ד הרבני. כפי הנראה היא סבורה שייטב לה בביהמ"ש, בשים לב לרכוש הרב שצבר המשיב, אולם זאת לא סיבה להעביר את הדיון לערכאה אחרת.

לסיכום: אין כל עילה וחצי עילה לערעור. יש לדחותו לחלוטין. המערערת תשלם למשיב הוצאות משפט בסך 5,000 ש"ח.

באזורי: תיק מס' 1-21-056464126
ניתן ביום ו' אב תשס"ו 31.7.06
בגדול: תיק מס' 1-21-065885659
ניתן ביום א' תמוז, תשס"ז (17.6.07)
הופיעו: עו"ד שרון ליכט-פטרן (לאישה)
עו"ד עדי סמוכה ועו"ד ציון סמוכה (לבעל)

פס"ד זה לרונוטי גם למדור סדרי דין וראיות

4. קביעה כי הסמכות לדון בענייני הרכוש נתונה לבית הדין למרות שהאשה הגישה את תביעתה בעניין הרכוש 15 דקות לפני שהבעל הגיש את תביעתו לבית הדין.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב מנחם חשאי - אב"ד

הרב דוד כהן - דיין

העובדות:

בשעה 11:47 הגישה האשה תביעה רכושית לבית המשפט לענייני משפחה לפי סעי' 11 לחוק יחס"מ. באותו יום, בשעה 12:02 הגיש הבעל תביעת גירושין לביה"ד ובה כרך את עניין חלוקתו של אותו רכוש. לא הועלו מצדה של האשה כל טענות על העדרה של כנות בכריכה, אלא רק הטענה אודות קדימותה של תביעתה לזו של הבעל.

ב"כ של הבעל טען כי טענת האשה אינה רלוונטית משום שבינתיים תביעתה נמחקה בידי ביהמ"ש, זאת בשל הגשתה בדרך לקויה ופסולה, ותחתיה הוגשה תביעה חדשה במועד מאוחר הרבה יותר. לדבריו, גם התביעה המקורית הומצאה בפועל למשרדו למעלה מארבעה חודשים לאחר שהוגשה ושישה ימים בלבד לפני תאריך הדיון בביה"ד, דבר שהוא התנהגות פסולה ולא מקובלת המצדיקה את קיום הדיון בביה"ד.

נפסק:

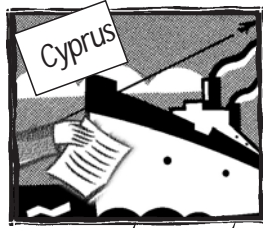
ביה"ד קובע כי אילו היתה התביעה המקורית של האשה 'באותו עניין' כמו זו של הבעל ואילו הייתה המצאתה לידי הבעל נעשית כראוי, לא היה מנוס מלקבוע כי הסמכות נתונה לביהמ"ש. אולם, תביעתה של האשה כלל לא היתה תביעה לחלוקת רכוש אלא תביעה למתן סעדי ביניים לפי סעי' 11 לחוק יחס"מ. אף בתביעה המתוקנת טוענת האשה כי היא כלל לא מעוניינת להתגרש. בית הדין מצטט את עצמו בפסיקה קודמת (<http://www.rbc.gov.il/judgement>) (s/docs/129.doc) בה קבע כך: "הראיה שמביא ב"כ האשה מפסק הדין בפרשת מנדלברג (ע"א 1565/94 מנדלברג נ' מנדלברג מ"ט (5) 171), אינה מתאימה לענייננו. באותה פרשה אין חולק כי תביעה לחלוקת כלל הרכוש של בני הזוג הוגשה ראשונה לבית הדין הרבני, בעוד שלבית

המשפט הוגשה מאוחר יותר בקשה לשמירת זכויות לפי סעיף 11 לחוק יחסי ממון. תביעה על פי סעיף 11 לחוק הינה הלכה למעשה בקשה לסעד זמני. כל כולו של סעיף זה עוסק, כפי שמעידה כותרתו, ב"אמצעים לשמירת זכויות", אשר באופן מהותי אינם בגדר סעד סופי. לפיכך, בצדק פסק בית המשפט העליון

כי משהוגשה התביעה הרכושית העיקרית לבית הדין הרבני, צריכים גם סעדים לפי סעיף זה להיות נדונים שם, וכמו כל טפל ההולך אחר העיקר. לא כך הוא כאשר לבית המשפט מוגשת רק תביעה לשמירת זכויות על פי סעיף 11 לחוק, הגם שהיא המוגשת ראשונה. כאמור, זהו סעד זמני בלבד, ואין בו כשלעצמו כדי להכריע בגורל הסמכות לדון בסעדים רכושיים עיקריים, שטרם נתבעו. זאת ועוד: היקף סמכותו של בית המשפט נגזר מן הסעד אשר נדרש בכתב התביעה. לא ייתכן להעמיס בגדרי הסמכות של בית המשפט עניינים שלא נתבעו בכתב התביעה. כאשר נכרך בבית הדין רק חלק מעניני הרכוש, כגון ענינה של דירת בני הזוג, ולא נכרכו עניני רכוש אחרים כגון זכויות סוציאליות של בני הזוג, מקובל לומר, כי רק אשר נכרך הוא הנמצא בסמכות בית הדין, בעוד שלגבי עניינים אחרים ניתן לפנות לבית המשפט לענייני משפחה. כך גם ביחס לתביעה רכושית שלא נתבעה בבית המשפט, לא ניתן לומר כי היא בסמכותו, אך ורק בשל העובדה כי בית המשפט עוסק בטווח מסויים של רכוש בני הזוג. לפיכך, אילו היתה האשה מגישה לבית המשפט ראשונה רק תביעה לשמירת סעדים, לא היינו רואים בכך כל מחסום לסמכות בית הדין לדון בעניני הרכוש שנכרכו על ידי הבעל."

ביה"ד קובע שדברי השופט טל בפס"ד מנדלברג: "הערכאה המוסמכת לתת סעדים לפי סעיף 11, היא הערכאה שדנה בענייני הרכוש", אינם בגדר הטעם העיקרי בגינו נדחתה שם העתירה. הטעם הוא בכך שהתביעה העיקרית בענייני הרכוש הוגשה לביה"ד ולכן גם הסמכות לתת סעדים זמניים היתה מסורה לו. אך מכך לא ניתן להסיק שתביעה שכל מהותה הוא סעד זמני מחייבת את הצד שכנגד להגיש את התביעה העיקרית לאותה ערכאה.

קושי נוסף לקבוע כי אין סמכות לביה"ד נעוץ בבחינת כנותה של תביעת האשה. עד היום הנטייה לעורר את שאלת הכנות עלתה במקרים בהם התביעה הראשונה

נישואין אזרחיים

5. עילות למתן פסק דין לגירושין לשם התרת נישואין אזרחיים

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **אברהם שרמן** – דיין, יו"ר

הרב **חגי איזירר** – דיין

הרב **ציון בוארון** – דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בנישואין אזרחיים בקליפורניה. בפני בית הדין הרבני האזורי נפרשו ראיות רבות שהעידו על סכסוך חריף וארוך בין בני הזוג. למרות זאת, בית הדין האזורי בחר לבסס את פסק דינו המורה על גירושין בין בני הזוג רק על ההיבט ההלכתי, לפיו אין לחייב את הבעל בשלוב בהעדר נישואין כדמוי, וכי הוא זכאי לחייב את אשתו בג"פ. בית הדין האזורי לא דן בעילה להתרת הנישואין מההיבט המשפטי. על החלטתו של בית הדין האזורי הוגש ערעור על ידי האשה.

נפסק:

בית הדין האזורי החליט בעניין בני הזוג על דחית תביעת האשה לשלוב וקבלת קביעתו של הבעל לגרושין כיון שעפ"י ההלכה הנישואין של בני הזוג נערכו באופן אזרחי ולא בחוק וכדמוי. הנישואין נערכו בקליפורניה שם חיו בני הזוג בעבר. ב"כ המערערת טוען לפנינו באריכות כי ביה"ד התעלם מהרצון האמיתי של האשה בשלוב וכן מהעזיבה הפתאומית של הבעל לטובת אשה זרה והפקרת המשפחה והילדים.

בפסק דין (משלים) שניתן על ידי ביה"ד הגדול ביום ט"ז במרחשון תשס"ד (11.11.03) שאומץ לאחרונה על ידי בג"ץ 2232/03 נקבע כי נישואים אזרחיים הם מוכרים כנישואין גם על ידי בתי הדין בעיקר "כלפי חוץ" (למנוע נישואין לצד ג') עם זאת הרי לעניין גט לא חלים על נישואין אלו הכללים והעילות הדרושים לחיוב גט של נישואין כדמוי. באין יכולת

הוגשה לביה"ד. אולם, אין סיבה שלא לבחון את שאלת כנותה של התביעה שהוגשה ראשונה לביהמ"ש. כשם שתביעה רכושית שהוגשה לביה"ד רק כדי לחסום את הצד שכנגד מלפנות לביהמ"ש תיחשב לתביעה שאינה כנה, כך הדין במקרה ההפוך. ביה"ד מצטט פסיקה של ביה"ד הגדול [http://www.rbc.gov.il/judgements/\(docs/31.doc](http://www.rbc.gov.il/judgements/(docs/31.doc)

"...אין מנוס מן המסקנה כי "זכות הבחירה" שניתנה לאשה באשר לפרום שידון בתביעתה למזונות, כמו גם הכלל לפיו לא ידון בית הדין הרבני בתביעה להחזקת ילדים או רכוש שנכרכו בתביעת גירושין, אם קודם לכן הוגשה כבר תביעה באותם עניינים לבית המשפט האזרחי, כפופים לחובה לנהוג בתום לב ושלא לעשות שימוש לרעה בהליכי משפט. מי שנהג בניגוד לכך, לא יישמע בטענה שהקדים והגיש תביעתו לבית המשפט לענייני משפחה. הואיל ובעת בה הופרה חובת תום הלב, הגיש בעל הדין שכנגד תביעת גירושין כרוכה, אשר עומדת בתנאי הכריכה, דין הוא שבית הדין הרבני יפעיל את סמכותו שהוקנתה לו בסעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים..."

במקרה דנן, עיכוב המצאת התביעה הרכושית של האשה לידי הבעל נעשתה שלא כדין ונראה שהיא הוסתרה בכוונה, כדי לרכוש יתרונות בניהול המו"מ. לפיכך, יש לקבוע כי התביעה של האשה אינה כנה ואין היא יכולה לשלול את סמכותו של ביה"ד לדון בתביעה הרכושית אותה כרך הבעל בתביעת הגירושין שלו.

ביה"ד קובע כי אין צורך לדון בטענת הבעל לפיה מועד הגשת תביעתה של האשה הוא המועד של הגשת התביעה המתוקנת לביהמ"ש.

"לאור האמור אנו פוסקים:

א. תביעת הגירושין כנה וענין חלוקת הרכוש נכרך כדין ובכנות, ובית הדין הוא המוסמך לדון בעניין זה.

ב. הואיל ושני בני הזוג מסכימים להתגרש, לכן עליהם לשבת יחד ולנהל מו"מ להסכם גרושין מכובד. באם לא יעלה יפה, יודיע ב"כ התובע לביה"ד ויקבע מועד".

תיק מס' 056744428-21-1
ניתן ביום ב' אדר תשס"ו (2.3.06)
הופיעו: עו"ד יובל פוקס (לבעל)
עו"ד טל איטקין (לאשה)

הערה:

על פסק דין זה הוגש ערעור לבית הדין הגדול. הערעור נדחה. את פסה"ד שמספרו 1-21-1700 ניתן למצוא במאגרים 'נבו' ופדאור.

למירוד מאבקי סמכות דאו גם פס"ד מס' 7

להתיר על ידי "גט לחומרא" מתירים את הנישואין על ידי פסק דין מפורש. נותר רק לקבוע מהו הקריטריון ועפ"י איזו עילה יפסוק ביה"ד לגירושין להתרת הנישואין האזרחיים. בפסק הדין המשלים הנ"ל נקבע כי מאחר ונקבע על ידי בתי הדין כי הנישואין הללו נחשבים כנישואין וכפי שנתבאר, וגם מההיבט המשפטי והאזרחי עניין התרתם של הנישואין מהבחינה ההלכתית וגם מהבחינה המשפטית-אזרחית נמסר לביה"ד הרבני-לא יתכן שהיותם נשואים אזרחיים בלבד ישמש עילה להתרת הנישואין מהבחינה המשפטית. לפיכך נקבע באותו פס"ד שהתרתם תיעשה כאשר ביה"ד יהיה משוכנע שאין תקנה לנישואין ואין סיכוי לשלוב.

במקרה שיש סיכוי לשלוב ולשיקום המשפחה לא יתיר ביה"ד את הנישואין וזאת בגלל ההיבט המשפטי של הנשואים הללו שנמסרו לשפוט ביה"ד הן מצד תקפם ההלכתי והן מצד תקפותם המשפטית. יחד עם זאת, באם יש סיכוי לשלוב שאז נופלת העילה המשפטית להתרת נישואין אין לביה"ד לחייב שלוב באופן שיוטלו על בני הזוג לעשות מעשים הנוגדים את ההלכה אלא ישאיר ביה"ד את הנישואין ללא התרה בגלל תקפם המשפטי ומאידך לא יטיל שום חיוב הנוגד להלכה בכיוון שלום הבית.

נחזור לעניין הנדון בפנינו. במקרה שלפנינו הסתפק ביה"ד האזורי בנימוק ההלכתי בלבד שאין חייב הבעל בשלוב בהעדר נישואין כדמוי, וכי זכותו של הבעל לנישואין של תורה ובהעדר נישואין כאלה הוא זכאי לחייב את אשתו בג"פ. ביה"ד התייחס לנישואין מההיבט ההלכתי אבל לא הרחיב את היריעה לתאר את חומר המשבר המשפחתי שהוא העילה להתרת הנישואין מההיבט המשפטי. בית דינו עיין בפרוטוקול של ביה"ד האזורי ונוכח כי ביה"ד קיצר בנימוקי פסק הדין והיה לביה"ד לתאר את התמונה של הנישואין שהתבררה לפניו. בדיון שהיה בפני ביה"ד התברר כדלקמן (דברים המוסכמים על שני בני הזוג):

1. האשה בתהליך של שיבה לדת ואילו הבעל חילוני לחלוטין ומפריע לאשה בשמירת השבת. האשה רוצה בטהרת המשפחה.
2. הייתה אלימות משמעותית במשפחה.
3. הבעל חי עם אשה זרה מזה שנה ומצהיר שאינו מוכן לעזוב האשה הזרה בשום פנים.
4. ב"כ האשה טוען כי האשה הפכה

שלא ינקטו שום אמצעים בפועל בלי שיתברר שהבעל ממשיך בסרבנותו. על כן הוחלט לקיים את הדיון גם בהעדרו של הבעל.

ביה"ד פירט בפני ב"כ הבעל את ההגבלות המצוינות בחוק לקיום פסקי דין של גרושין תשנ"ה-55. הוא מסר לב"כ הבעל שהוא עשוי גם להורות על הוצאת צו מאסר כנגד הבעל.

כמו כן הוא שוקל גם הרחקות נוספות וביניהם הטלת איסור לקוברו לאחר "מאה ועשרים" שלו בתוך שטח בית העלמין. לאחר הדיון המשיך ביה"ד במאמציו להביא לסיום הפרשה הוא שוחח בלשכה עם ב"כ הבעל, נדמה היה שאולי יש סיכויים להגיע לגט בהסכמה. ב"כ הבעל התבקש לנסוע לבית החולים ולשכנע את הבעל לתת ג"פ לאשתו. הוא הבטיח שימסור את תשובתו ללא דיחוי. עברו ימים ולא נמסרה שום הודעה. ביה"ד מסיק מכך שהבעל ממשיך בסרבנותו.

ביה"ד שקל את הענין לעומקו והחליט שלאחר שכל המאמצים המרובים מאד שהשקיע בשכנוע הבעל לתת גט ולאחר שהאמצעים שנקטו עד כה לא הועילו לשנות את עמדותיו, אין מנוס מהטלת צו מאסר כנגדו.

ביה"ד המודע למצב בריאותו של הבעל היה שמח מאד לו ניתן היה להמנע מהוצאת צו מאסר. אבל כאשר כלו כל הקיצין והבעל בעקשנות לא אנושית מתכוון להשאירה עגונה לעולם אין מנוס מנקיטת צעדים חמורים.

על כן פוסק ביה"ד כדלהלן:

1. ביה"ד מוציא בזה צו מאסר כנגד הבעל החל מיום י"ח חשון תשס"ו - 20.11.05 ועד יום כ' טבת תשס"ו - 21.01.06. וזאת בהתאם לחוק קיום פסקי דין של גרושין תשנ"ה - 55.

בגלל מצבו הבריאותי של הבעל יבוצע המאסר בתאום עם רופא שלטונות בית הסוהר ובהשגחה רפואית. אם יש צורך לאשפזו בבית חולים, יעשה האשפוז במסגרת בית הסוהר.

2. ביה"ד מורה שלאחר "מאה ועשרים" שלו לא תנתן לו חלקת קבר בתוך בית העלמין אלא מחוצה לו. ביה"ד נוקט צעד חמור כזה בהסתמך על דברי ר"ת בתשובה כ"ד בספר הישר המתיר לנקוט צעד זה אפי' במקום שאין כפייה וק"ו במקום שיש כפייה.

ביה"ד חוזר וקורא לבעל לשקול את דרכו.

113 האב"ד

6. הטלת מאסר על בעל סרבן גט וקביעת איסור לקברו בקבר ישראל; אפשרות קיום הדיון על הטלת הסנקציות גם בהעדרו של הבעל.

בית הדין הרבני האזורי אשקלון:

הרב בנימין בארי - אב"ד

הרב א. אהרון כ"ץ - דיין

הרב דוד דב לבנון - דיין

העובדות:

שנה קודם לפסק הדין קבע ביה"ד כי הבעל חייב לתת גט פיטורין לאשתו וביה"ד אף רשאי לכפותו על כך. הבעל לא הגיע למועד לסידור הגט, וב"כ הבעל טען לכך שהבעל אושפז בב"ח אך לא המציא כל אישור רפואי על כך.

ב"כ האשה ביקשה מביה"ד לדון בהטלת סנקציות כנגד הבעל, ולראות באי-הופעתו לסידור הגט, משום סירוב למתן גט. ב"כ הבעל התנגד לכך בטענה שלא ניתן לקיים דיון על סנקציות עד אשר יאמר הבעל כי הוא מסרב לתת גט.

בדיון קודם, אשר מסקנותיו מובאות כאן, לא קיבל ביה"ד את עמדת ב"כ הבעל ודן באפשרות הטלתן של סנקציות, אשר החלטה סופית להטילן ניתנה בדיון דנן.

נפסק:

ביה"ד לא קיבל את עמדתו של ב"כ הבעל וזאת משני טעמים:

א. התנהלותו של הבעל מוכיחה שהוא ממשיך בסרבנותו, ניכר שכל הדיבורים על אפשרות שאולי הבעל מוכן כיום לתת גט אינם כנים ואין להם שום בסיס. ביה"ד משוכנע שאם הבעל אכן שינה את עמדתו היה עורך דינו יודע מכך ולכן אסור לביה"ד לתת יד לסחבת נוספת.

ב. ניתן לערוך דיון על סנקציות גם אם עמדתו המעודכנת של הבעל אינה ברורה. הדיון נועד להבהיר מה יעשה ביה"ד אם יתברר שהבעל ממשיך בסרבנותו. ברור

לשפחתו של הבעל ולא לאשתו והוא מתעלל בה.

5. האשימה את הבעל בפני ביה"ד שהתקלח עם ביתו "זזה גילוי עריות" וזה מעיד על שנאה ובזו.

6. יש תביעה בבית משפט לסלק את האשה מדירת בני הזוג וכן תביעות האשה בעניין שמירת זכויות.

7. הבעל טען בביה"ד כי במשך כל שנות הנישואין אמרה האשה שאינה מרוצה מהנישואין וטוב היה לו לא היו נישאים מעולם, וכן כי לאחרונה "אמרה שמאסה בו ואינה רוצה אותו וכל צד ילך לדרכו".

הדברים לא הוכחו בביה"ד האזורי. נראה אפוא כי הנתונים המלאים לפס"ד היו לפני ביה"ד וכי אכן השיתוף בין בני הזוג נהרס ולכל צד חיים משלו ואין סיכוי לאיחוי הקרע. אין בכך הצדקה כלל להתנהגות הבעל ופריקת העול של חיי המשפחה בטרם יוסדרו העניינים, אך מאידך אין להתעלם מן המציאות.

ביה"ד האזורי גם לא היה זקוק לדאוג להסדרת העניינים הכרוכים בגרושין משום שעניני בני הזוג נדונים בבית המשפט. משום כך לא המתין בפסיקתו להסדרת עניני הרכוש והילדים.

לאור הנ"ל ובכפוף לאמור לעיל ביה"ד מקבל את פסק הדין של ביה"ד האזורי והערעור נדחה. אין צו להוצאת.

תיק מס' 1-21-056769482

ניתן ביום כ"ו טבת תשס"ז (16.1.07) הופיעו: עו"ד יעקב קצין (לבעל) עו"ד עדיאל חשין (לאשה)

הערה:

פסקי דין המונים את הסנקציות שהוטלו על הבעל קודם לפסק דין זה, פורסם ב"הדין והדיין" גליון 1, עמ' 9.

פס"ד זה רלוונטי גם למדור סדרי דין וראיות

תנאים למתן הט

7. התניית מתן הגט בכך שתביעות הנוגעות למזונות הילדים יידונו גם בעתיד רק בביה"ד הרבני.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב מיכאל עמוס - אב"ד
הרב שניאור פרדס - דיין
הרב אריאל ינאי - דיין

העובדות:

לזוג שני ילדים. האשה תבעה גירושין והבעל תבע שלוח"ב. בני הזוג גרים בנפרד שנתיים והבעל חי עם אשה אחרת. כמו כן, טענה האשה כי הבעל היה אלים כלפיה. בעבר קבע ביה"ד כי לא ניתן לחייב את האשה לשלוח"ב בשל הפירוד הממושך. בינתיים הגישה האשה תביעה למזונות ילדים בביהמ"ש.

בני הזוג חתמו על הסכם גירושין שסודר בביה"ד ובו ויתרה האשה על כתובתה. ביום שנקבע לסידור הגט דרש הבעל כי האשה תשפה אותו אם תתבע בעתיד הגדלת מזונות. כמו כן, תבע לשלם 500 ש"ח פחות מן הסכום שנפסק למזונות בביהמ"ש. האשה סירבה לשתי הדרישות והבעל סירב לתת גט. ביה"ד קבע אז בדעת רוב כי אינו יכול לכופף את הבעל לתת גט, וזאת "על פי תשובת מהרשד"ם הידועה לכל" (היא נזכרת בגוף פסק הדין)

מאוחר יותר הסכימו בני הזוג על סכום מזונות לשנה, אלא שהאשה סירבה להסכים לכך שלאחר שנה ידון בגובה הסכום ביה"ד הרבני, כפי דרש הבעל, וביה"ד הבהיר לה שבשל סירובה זה אינה מקבלת גט. בדיון נוסף הסכים הבעל לשלם את סכום המזונות שנפסק בביהמ"ש, אך זאת בתנאי שכל תביעה עתידית תדון רק בביה"ד. האשה הצהירה כי אינה מתכוונת לתבוע הגדלת מזונות אך סירבה להצהיר כי הסמכות תהיה נתונה לביה"ד. שוב אמר לה ביה"ד כי היא זו שמעכבת את סידור הגט. בהמשך הדיון תבעה האשה כפיית גט וקבלת כל הכתובה.

נפסק:

קודם שניגש לצד ההלכתי ביה"ד מביע את תמיהתו מב"כ האשה על עקשנותה והתנגדותה לקבלת סמכות ביה"ד בענין מזונות הילדים. הרי הבעל הסכים לשלם מזונות כפי בקשת האשה וב"כ, כמו כן האשה וב"כ הצהירו לפרוטוקול כי לא יתבעו את הגדלת מזונות הקטינים, האשה עצמה הסכימה לקבלת סמכות ביה"ד, אם כן מדוע שלא יקבלו את סמכות ביה"ד, הלוא האשה וב"כ הצהירו שהם לא יתבעו הגדלת מזונות, וכי ביה"ד לא יודע מהם צורכי הילדים או שמא הדיינים אינם מטופלים בילדים? מאידך, ברור הדבר שביה"ד לא יעשוק את הבעל ויוציא אותו ערום ועריה מבלי שיוכל לספק צורכי עצמו הבסיסיים ולהמשיך את חייו, ויש חיים לבעל גם אחרי הגט.

ואם אין כוונתם לעמוד על הצהרתם, ודבריהם אינם אלא מן השפה ולחוץ בלבד, אז מן הראוי להטיל עליהם קנס על תצהיר שקרי בביה"ד.

ואם כוונתם "הנסתרת" שצד שלישי ייצג את הילדים והוא יתבע הגדלת מזונות בשמם, וכי ערכאה זו או אחרת לא תשקול את התביעה ותענה לכל תביעה בעוד שבמקרה דיון כבר הסכים הבעל לקבל את פסיקת המזונות שהיתה מחוץ לכותלי ביה"ד?...

ולצד ההלכתי...

הנה ההתניה שעושה הבעל שיתן הגט כתנאי שהסמכות תהיה לביה"ד והאשה לא תתבע אותו בפני ביהמ"ש.

גט הוא כריתות בין בני הזוג ומשום כך כאשר ביה"ד מבצע גט, אינו מסדר גיטין עם תנאים וכמו שכתב הר"ן בפרק המגרש [מד], סד"ה הראשון: שעכשיו נהגו לזוהר שלא לכתוב שום תנאי בגט ולא להזכירו בשעת כתיבת הגט וכשר הדבר לפי שאין הכל בקיאין לחלק בין תנאי לתנאי ובין

לאחר התורף ללפני התורף. עכ"ל. גם המגיד משנה (פ"ח ה"ג) כתב שראוי שלא להזכיר שום תנאי וכדברי הרמב"ם ז"ל. וברמ"א (לשו"ע אבה"ע סי' קמה סעיף ט) ביחס לגט שכ"מ (שכיב מרע) כתב: ויש אומרים דלכתחילה אין לגרש על ידי תנאי, רק יגרש סתם וכו', עכ"ל. ובביאור הגר"א שם כתב: שמא יטעה בלשון התנאי. ובט"ז שם סק"ו כתב: יגרש סתם, זה תקנת הר"י מפריש, וכוונתו שיהיה כדרך כל המגרש שאין מזכירין שום תנאי, וכ"ש לפי מנהגו ע"פ סדר גיטין להזכיר בפירוש בשעת נתינת הגט לידה שהמגרש בלא תנאי וכו'. עכ"ל.

ועי"ש בפת"ש סק"ה.

והנה בנד"ד הבעל עומד בפני ביה"ד וטוען קהל עם ועדה שמוכן לתת הגט רק בתנאי שפסיקת המזונות תהיה בביה"ד הרבני. ומשום כך ודאי שלא ניתן לעשות תנאי שכזה משני טעמים:

חדא - הרי גם אם האשה לא תתבע הגדלת מזונות בבימ"ש, הרי מעשים שבכל יום גם בבית דינו שאחר הגט הולכים ותובעים מזונות הילדים בשם הילדים על ידי צד ג' וגוררים את הבעל למקום שלא היה חפץ להיות, ומערערים את כשרות הגט, והגט תלוי ועומד שנים רבות בספק דשמה מאן דהו יחליט שטובת הילדים עתה לתבוע הגדלת מזונות בבימ"ש ואשה זו שנישאה בגט זה נמצא שגיטה בטל ובניהם ממזרים (רח"ל).

שנית - גם אם נניח שלא עברו על התנאי - הרי כאן מדובר בבעל שעושה תנאי קודם כתיבת התורף והרי על זה כתב הרמב"ם (פ"ח מהל' גירושין ה"ד) "... אבל אם כתבו [תנאי] קודם התורף אפילו כתב על מנת כך וכך הרי זה ספק גירושין שהרי נשאר לו זכות בגופו של גט, וכן אם התנה בע"פ קודם כתיבת התורף הרי זה ספק מגורשת". ע"כ לשונו הזהב.

וכתב הרב המגיד ז"ל: ודעת רש"י ז"ל ובעלי התוספות היא כדבר רבינו שלא להכשיר שום תנאי לפני התורף אפילו בע"פ והא דאמרינן שתיקו לבעל כדי שלא יזכיר שום תנאי הוא וכן ראוי להחמיר. ודברי רש"י ותוס' הם בריש פרק המגרש (פד): שאמרו שם בגמ' ואזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא להנהו דכתבי גיטי שתקוה שתוקי ופרש"י שתקוה שתוקי נזפו בו שלא יזכיר שום תנאי עכ"ל. וכ"כ התוס' שם ז"ל: בכל שאר תנאים איירי כשפירש בקונטרס דרבא לטעמו דלפני תורף גזר על מנת אטו חוץ לרבנן דרבי. עכ"ל. ובב"י (סי' קמז) כתב דאין הכרע מגמ' זו דאפשר דמה שאמר שתוקי הוא כדי שלא יזכור תנאי שפוסל בגט בתנאי דחוץ ואכן

זו היא דעת הראב"ד והרמב"ן והרז"ה והר"ן והרשב"א וכן דעת כל הגאונים דתנאי בעל מנת בעל פה לא פוסל אפילו קודם התורף.

וברב המגיד כתב דמ"ש רבנו דהוי ספק גירושין לא ראינו לאחד מהמפרשים, אבל זה יצא לרבנו מן הירושלמי שבפרק כל גט [ה"א] ששם מוכיח שפסול התנאים בגט הוא מחמת שאין אומרים יש ברירה, דאע"פ שנתקיימו מ"מ בשעה שנכתב הגט לא היה ספר כריתות. וכבר כתב רבנו בפ"ג בדין ברירה ספק גירושין והוא ז"ל סבור דגמרא דילן לא פליגא בהא דלא אידכרו בגמ' גזרה בדינים אלו אלא לדברי רבי, אבל לדברי רבנן דק"ל כוותיהו לא הזכירו כלל גזרה וכולהו פסולי לרבנן, דינא נינהו מחשש ברירה והויא ליה ספק מגורשת.

ועיין בשו"ת מהרי"ט ח"א סי' סו שכתב שטעמו של הרמב"ם לאו מטעם ברירה אלא משום שנשאר לו זכות בגט. ומרן ז"ל (סי' קמז טע' ב) הביא את דברי הרמב"ם וז"ל: "כתב התנאי בגט... אבל אם כתבו קודם תורף הגט אפילו כתב על מנת כך וכך הרי זה כתיבת התורף הרי זה ספק גירושין". עכ"ל.

ויש לציין שסוג התנאים המדוברים בש"ע שם אינם רק תנאי ע"מ של "שיר" (כגון ע"מ שלא תנשא לפלוני), אלא בכל סוגי התנאים, דז"ל הש"ע שם בס' א: כיצד מגרש אדם על תנאי וכו', ובסעיף ב: כתב התנאי בגט וכו', וכן אם התנה על פה קודם כתיבת התורף הרי זה ספק גירושין, עכ"ל.

וכתב שם הב"ש וז"ל: "אפילו אם נתקיים, מ"מ בעת הכתיבה אין ידוע אם יתקיים, לא הוי ספר כריתות ואין אומרים יש ברירה וכו'".

ובר מן דין, גם אם יתייצב הבעל ויסכים ליתן גט ולא יפרש דבר ויתן הגט סתם יהיה חשש שמא על תנאי שאמר קודם הוא נותן את הגט. וכן משמע מדברי הר"ן על הריף בגמ' גיטין עו בד"ה אמר ליה בפני שנים. אמנם ברב המגיד בפ"ח מהלכות גירושין ה"ד כתב דבתנאי של "על מנת", אם בשעת הנתינה לא אמר כלום אף על פי שהתנה בשעת נתינה על פה הרי זה כשר כיון שלא התנה אלא בעל מנת.

מ"מ מידי פלוגתא לא נפקא ולכן צריך לפרש בשעת נתינת הגט שהגט ניתן ללא שום תנאי.

והנה העיר חברי הגר"א ינאי שליט"א, שהיה מקום לומר שנד"ד שונה מהנזכר, שהרי בסוגיא הנזכרת מדובר שעושה תנאי בכתיבה, הרי שנשאר לו שיר בגוף

הגט, משא"כ בנד"ד, לכאורה, כוונת הבעל על נתינת הגט, ובכה"ג כתיבת הגט לא תלויה בתנאי.

וחברי הגרש"ז פרדס שליט"א ענהו והשיבו כדלהלן: הנה, באמת בגיטין שם כתב רש"י ז"ל שהרי עיקר הגט ע"מ כן נכתב, עכ"ל. הרי שכל החשש שהגט עצמו נכתב בתנאי ויש חסרון בכריתות ופשוט.

אלא שבנד"ד נראה שיש חשש שגם גוף הכתיבה מותנית בתנאי, שהרי אילו היינו שואלים את הבעל אם כוונת תנאו הינה רק על הנתינה, יתכן שהיה אומר שאינו מוכן גט לכתיבת הגט, אלא בתנאי הנזכר.

...
ב"כ האשה מבקשת: מאחר והבעל לא מעונין לתת גט אני מבקשת לכוף אותו לגט. בדיון שהתקיים כבר בתאריך כט' באייר התשס"ז, נכתב כי הבעל חי עם אשה אחרת וכבר אז ביה"ד הוציא פס"ד כי אין לחייב את הבעל במתן גט. וביותר, מאחר והבעל מבקש שיורידו לו את מזונות הילדים, והואיל וההפרש בין מה שרוצה לשלם לבין מה שמבקשים ממנו הוא קטן ביה"ד לא יוכל לכוף את הבעל לגרש את אשתו, וזאת ע"פ תשובת מהרשד"ם סי' מא, וכפי שיובא להלן. ובדיון האחרון שהתקיים בתאריך כה' במרחשון התשס"ח הבעל הסכים לסכום המזונות כפי בקשת האשה וב"כ, וכל מה שהוא מבקש שלא יבקשו הגדלת מזונות מחוץ לכותלי ביה"ד. הגם שמבחינה הלכתית אין להתנות תנאי שכזה, וכפי שכבר כתבנו שודאי לא יוכל לעשות תנאי כזה. נוסף על כך, מאחר והבעל מסכים לתת גט מיד והסכים לסכום מזונות כפי שהסכימה האשה וב"כ, וכמו כן היתה הסכמה של האשה וב"כ בדיון שלא יתבעו עוד הגדלת מזונות וכל מה שמעכב את הגט זו התעקשות ב"כ האשה והאשה שחזרה בה לאחר יעוץ של באת כוחה. הרי שבקשת הבעל היא סבירה מאוד ולא ניתן לכוף במצב זה גט.

וזה תורף דברי מהרשד"ם סי' מא 'ואמרתי אני בלבי שאין ספק שאפילו אותם שאמרו חכמים במשנה ס"פ המדיר ואלו שכופין... שלא אמרו שכופין אותו לגרש אלא אם אינו רוצה לגרש כלל אבל אם ירצה לגרש אלא שרוצה להטיל תנאי בגט בזה בודאי לא אמרינן שכופין לגרש בלא תנאי... דע כי דברים אלו הם אצלי כנתינתן מסיני'. [הובא בבה"ט בסי' קנד סק"א]. אמנם בספר "כפיה בגט" הביא את תשובת הרשב"ש סי' שפג שמשמע ממנו שחולק על המהרשד"ם, ומ"מ מידי פלוגתא לא נפקא. ולכן גם בנידון דידן ביה"ד לא כפה אותו בגט, שהרי ודאי שיש לחשוש לדברי מהרשד"ם.

מסקנא דדינא:

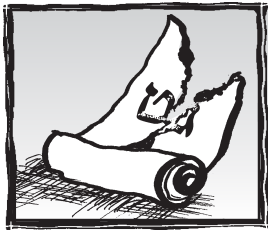
(א) על הצדדים להתגרש. (ב) ביה"ד מבהיר כי גט נכתב וניתן ללא שום תנאי, והדבר צריך להאמר כמפורש ע"י הבעל קודם כתיבת הגט.

(ג) מזונות הילדים יעמדו על סך 3,000 ש"ח כפי הסכמת הצדדים, וזאת מבלי שביה"ד יקבל סמכות לדון במזונות הילדים. (ד) ביה"ד רשם לפניו את הודעת האשה וב"כ כי לא יתבעו הגדלת מזונות הילדים. הודעה זו אינה תנאי כגט אלא הצהרת כוונות שאינה מהווה תנאי לגט כלל. (ה) עם מתן הגט הבעל יהיה פטור מתשלום הכתובה ותוספתה.

(ו) באם הצדדים לא יגיעו להסכמה, ביה"ד יקבע מועד לדון בתביעת האשה לקבלת כתובה או כל בקשה אחרת. הנלע"ד כתבתנו וצור יצלינו משגיאות אמ"ן.

תיק מס' 2-21-08-033090408
ניתן ביום ד' כסלו תשס"ח (14.11.07)
הופיעו: עו"ד אביה שטיין קורלנד (לאשה)

**פסק דין זה מתאים גם למדורים:
מאבקי סמכות, ביטול גט, כתובה**

ביטול גט

8. פס"ד סופי של ביה"ד הגדול במקרה
ה"גט המוטעה" שפורסם בגליון 16,
פס"ד מס' 5.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה משה עמאר - נשיא

הרב שלמה דיכובסקי - דיין

הרב ציון בוארון - דיין

נפסק:

כתיבת פסק הדין המסכם בתיק זה התממהה זמן רב, עקב התלבטות קשה של חברי ביה"ד הגדול. מצד אחד, ראינו בחומרה את הפרקטיקה המשפטית שהתפתחה בעקבות פתיחת דלתי בתי המשפט, לאפשרות של ביטול פסקי דין

חלוטים שניתנו בביה"ד הרבני ושבעקבותיהם סודר הגט. בנוסף, בעקבות פסיקת בג"ץ, קיימת בעיה של סמכות ביה"ד הרבני לעסוק בהפרת הסכם גירושין לאחר הגט. דבר זה מעורר שאלה קשה של "גט מוטעה".

נושא "גט מוטעה" בעייתי מאוד מבחינת ההלכה. במקרים הקשים שבהם צעדי כפיה ואכיפה אינם מועילים, עושה ביה"ד מאמצים בכדי לקרב את עמדות בני הזוג להסכם, שמתבצע הדברים יש בו ויתורים כואבים. אדם הנותן גט מתוך הסכם – כאשר ההסכם הוא האפשרות המעשית היחידה להבאת בני הזוג לקו המטרה – משוכנע שאכן כך יהיו הדברים. הוא אינו מעלה בדעתו שההסכם יופר באמתלאות משפטיות למיניהן. לפי ההלכה, כאשר מדובר ב"אומדנות דמוכה" שהגט ניתן על דעת כך וההסכם הופר ביודעין, יש מקום לחשוש לכשרות הגט, שהשלכותיו החמורות נוגעות במישרים גם לעניין פסלות הילדים מחשש ממזרות ח"ו. אין ביה"ד מזדרז לפסול גט, ואכן זה אחד הדברים הנדירים ביותר, ובמציאות החדשה, שרוצים לכבול ידי בית דין שלא יוכלו להמשיך לדון על הסכם שהם אשרו, ובתי המשפט ששים לבטל הסכמים של בית דין בקלות ממש, עלולים לגרום בזה נזקים חמורים ואחריתו מי ישרונו. ויש לשקול כבוד ראש בניה מחדש של מערכת הסמכויות בביה"ד הרבני ובביהמ"ש למשפחה, באופן שיחדלו הסמכויות המקבילות, ושכל ערכאה תפעל במסגרת סמכויותיה. יש בנושא זה הצעות מעשיות, שראוי ללבן עם הנוגעים בדבר כדי לשים קץ למרוץ המטורף שנגרם לצדדים בעקבות מלחמות אלו, שהמפסידים הגדולים בזה הם בני הזוג עצמם וסופו שיגרום להם נזקים רבים, וריבוי המחלוקת.

וגם תהיה השלכה נוספת שהיא נטילת כלי חשוב ביותר מביה"ד הרבני במאבקו בסרבני הגט הקשים, שצעדי האכיפה לא מועילים לגביהם. התוצאה תהיה: ריבוי עגונות!

יתכן, ובתיק זה קיימת אפשרות הלכתית ונימוקים מיוחדים, שלא לראותו כגט מוטעה, אבל מדובר בפתרון שאינו "חלק" מבחינת ההלכה, ותשארנה הספקות העולולות להשליך על עתידה של האשה. על כן הגענו למסקנה, שבכדי לצאת מכל ספק יש לסדר גט נוסף. המשיב יוזמן לסידור גט נוסף בבית הדין, ואם לא יאבה לתת גט ללא כל תנאי, או שלא יופיע לסידור הגט, יופעלו נגדו צעדי אכיפה,

כולל מאסר.

לסיכום: אנו מחייבים את המשיב במתן גט נוסף, ללא כל תנאי וללא כל סייג. הגט יסודר במועד מוקדם שיקבע על ידי המזכירות. באם המשיב לא יופיע לסידור הגט, או שיתנה תנאי כל שהוא, יש להטיל עליו מאסר לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים – קיום פסקי דין של גירושין. נדגיש שאין ללמוד מזה בענין הכפיה לתיקים אחרים משום הנימוקים "המיוחדים" כאמור.

תיק מס' 1-21-032675951

ניתן ביום ח' שבט תשס"ח (15.1.08)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה)
עו"ד מירה רום (לבעל)

למדרר ביטול גט ראו גם פס"ד מס' 7

כתובה

9. הצעה לחישוב סכום המקסימום של כתובה בימתו; מעמדה של כתובה שבה מופיע סכום 'מוגזם'; הבחנה בין כתובות של נישואין ראשונים ושניים.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי – דיין, יו"ר

הרב עזרא בר שלום – דיין

הרב ציון בוארון – דיין

העובדות:

ביה"ד האזורי קבע כי על הבעל לשלם את מלוא הסכום המופיע בכתובה: מליון ש"ח. לדבריו: "הגדרת כתובה מוגזמת היא: אם הסכום המדובר הוא בלתי צפוי להיות מושג באופן סביר במהלך החיים (ולא כתובה בסכום המספיק למחיה של שנה אחת, שזה נאמר על עיקר הכתובה בלא תוספת כתובה). במקרה זה אין כלל כתובה מוגזמת, והטוען כתובה מוגזמת עליו נטל ההוכחה".

הבעל ערער לביה"ד הגדול וערעורו התקבל בדעת רוב.

נפסק:

הרב דיכובסקי (בהסכמת הרב בוארון):

ביה"ד נתקל מדי פעם בכתובות מוגזמות אשר נכתבו רק בשל לחץ משפחה של הכלה. אמנם, החתן מודה בהן שקיבל מהכלה סכומים גבוהים בשווי התחייבותו כלפיה, אך ברור לכל שלא קיבל מאומה וההתחייבות שלו הושגה בכפייה. בתי הדין נהגו לקבוע כי סכומים מוגזמים מוגדרים כ'אסמכתא' ואינם מחייבים, השאלה היא מהו סכום מוגזם? לדעתו של הרב דיכובסקי, באופן בסיסי סכום הגבוה מ-120,000 ש"ח מוגדר כ'מוגזם'. החישוב מתבסס על ההנחה כי מטרתה של תקנת הכתובה הוא לאפשר לאשה להתפרנס במשך שנה מכספי הכתובה, עד שתינשא מחדש. סכום של 10,000 ש"ח לחדש הוא סכום ראוי לכל הדעות.

זו גם מטרתה של תוספת הכתובה: מוסד זה נוצר כדי לצמצם את הפער שנוצר כתוצאה משחיקת ערכו של עיקר הכתובה שכבר לא הספיק למחיה של שנה שלמה. אמנם, יכול אדם להוסיף על הכתובה סכומים גבוהים ביותר, אלא שיש להביא בחשבון את הלחץ בו מצוי החתן להוסיף סכומים אלה, אשר במקרים רבים מוצגים כסכומים חסרי משמעות משפטית שיעקר עניינם הוא בהרשמת האורחים.

כיום ישנם גורמים נוספים שמצדיקים את הגבלת סכום הכתובה. הרי הרכוש מתחלק כיום, בעת גירושין, באופן שונה מזה שההלכה מציעה. על כן יכול להיווצר מצב בו הבעל מפסיד חלק נכבד מרכושו וגם נתבע לשלם כתובה בעלת סכום עתק.

עם זאת, ישנם מקרים בהם סכומים חריגים לא ייחשבו ל'כתובה מוגזמת'. למשל, אם מדובר במקרה בו הורי הכלה רוכשים לבדם דירה הנרשמת על שם שני בני הזוג, בהחלט מוצדק, ואף ראוי לדרוש זאת בתוקף, שסכום הכתובה יבטא שווי של מחצית הדירה. מאידך, במקרה בו נעשה הסכם קדם נישואין הקובע כי הרכוש לא יגיע ליורשי צד שכנגד, דבר הנפוץ במקרים של נישואין שניים, ראוי שתכתב כתובה מינימאלית בלבד.

במקרה דנן היה מדובר בנישואין שניים. לבני הזוג לא היה רכוש משותף וסביר למדי שמדובר בסכום מוגזם ביותר. יש גם לקחת בחשבון שהבעל אינו יכול לשלם את הסכום שהתחייב בכתובה והוא עלול להגיע בשל כך לכלא. קרוב לודאי שאילו היה יודע שכך יקרה, לא היה מתחייב בסכום זה. במקרה זה אין

צורך להתחשב בדעתה של האשה משום שהיא ממילא היתה מחוץ לתמונה בעת ההתחייבות. סכום הכתובה לא סוכם לפני החופה והחתן יכול היה לכתוב בכתובה גם סכום קטן הרבה יותר. "לסיכום: הכתובה נחשבת למוגזמת, ואין לה תוקף מחייב. יחד עם זאת רשאי ביה"ד – במסגרת מנגנון הפיצויים – לפסוק לאשה סכום מתאים כפיצוי ראוי לכל זכויותיה. הייתי קובע ערך גג של פיצוי עד 100-120 אלף שקל חדש, וערך רצפה של מחצית מסכום זה, באם יסכימו חברי לדעת".

הרב בר שולם (דעת המיעוט): "מאחר וישנה מחלוקת בין פוסקי זמננו ואיכא עיקולי ופשוטי בין להקות הפוסקים ומאחר וביה"ד האזורי פסק את פס"ד אין בידי לסתור את פסק דינו של ביה"ד האזורי. אך דרכי הכפיה לגבית הכתובה ביה"ד האזורי לא פסק. ע"כ, יש להחזיר התיק לביה"ד האזורי שיתן פס"ד בזה".

תיק מס' 1-24-1687

ניתן ביום י"ט אלול תשס"ז (2.9.2007)

למדור בתובה ראו גם פס"ד מס' 7

10. מעמדן ההלכתי של המלצות גופים חיצוניים (רשויות הרווחה ומכונים לבדיקת מסוגלות הורית) בשאלות החזקת הילדים והסתמכות ביה"ד עליהן.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב **יעקב זמיר** – אב"ד
הרב **שלמה שפירא** – דיין
הרב **אברהם שינדלר** – דיין

העובדות:

לבני הזוג בן ובת קטינים. הבעל עזב את הבית והגיש תביעת גירושין אליה כרך את עניין המשמורת וסידורי ראית הילדים, אולם בהמשך חזרו בני הזוג

לחיים משותפים. ניסיון זה לשלום בית נכשל וגרם לעירוב הילדים במריבות שבין ההורים. האם עזבה את הבית והילדים נשאר בבינתיים אצל האב. שני בני הזוג מבקשים מביה"ד משמורת על הילדים תוך שהם מפקפקים במסוגלות ההורית של הצד השני. האב מאשים כי האם נוהגת באלימות כלפי הילדים, ואף פנה בעניין זה למשטרה, ואילו האם טוענת שהאב מסית את הילדים נגדה. בני הזוג הופנו על פי בקשתם לבדיקת מסוגלות הורית.

נפסק:

ביה"ד מסתמך על הדו"ח שנכתב בידי המכון שבדק את המסוגלות ההורית של בני הזוג, על תסקיר לשכת הרווחה ועל דו"ח החקירה המשטרתית, וקובע כי הם מציינים תמונת מצב ברורה שאינה דורשת כי ביה"ד יאזין לילדים באופן ישיר. ביה"ד מציינ כי חובתו של הדיין לפסוק לפי ראיות עיניו ולפי חוש הצדק, אך במקרים כגון אלה אין ביכולתו לברר בעצמו את המצב לאשורו ועל כן הוא ממנה את עובדי לשכת הרווחה או את אנשי המכון לבדיקת המסוגלות ההורית לברר עבורו את המצב האמיתי. ברור כי עובדי הגופים הללו הם עובדים מקצועיים חסרי פניות ולכן הם "מהווים עיניים לביה"ד כדי שיוכל לפסוק". מבחינת ההלכה (שו"ע יו"ד קיד ה) "אומן נאמן על אומנותו" במקום שאין חשש שישקר, וכזה הוא המקרה דנן: "עיקר אומנותם של עובדי לשכת הרווחה, לדווח לרשויות המשפטיות על המצב העובדתי, ודאי שהם נאמנים... ואין לחשוש שידווחו דברים שאינם נכונים או מדויקים. ומלבד נאמנותם מצד הדין ומצד הסברא אין שום אפשרות לדעת ולברר הדברים רק על פי דיווחיהם ושנינו באהע"ז סי' עד סי' ברמ"א ובסי' קנד ס"ג ברמ"א, דאף היכא [=במקום] שצריכים עדים כשרים, היכא שאי אפשר לברר מעמידים בין בני זוג אנשים או נשים נאמנים כדי לברר מהי המציאות ואף בנידון דידן העו"ס בתסקיריהם נאמנים לברר המצב". ביה"ד קובע כי אין לקבל את השגות בני הזוג אודות המלצות המכון ולשכת הרווחה, ועל כן יש לקבל את המלצות הנ"ל. ביה"ד מצטט באריכות את המלצות שהגיעו משני הגופים ועל פיהן קבע בעבר בהחלטת ביניים כי עד למועד הדיון בבקשת בני הזוג לקבלת המשמורת על הילדים, יישארו הילדים בחזקתו של

האב במשך רוב ימי השבוע ויומיים יהיו אצל האם. לשכת הרווחה דיווחה לביה"ד כי האב אינו מקיים את הסדרי הראייה הזמניים שנקבעו. באותו יום קבע ביה"ד הסדרי ראייה חדשים ודרש מן האב לעמוד בהם, תוך שהוא מאיים עליו כי אם לא יקיימם הוא עלול להיקנס בהתאם לפקודת בזיון בית המשפט. הדיון שלנו הוא הדיון הסופי בעניין ובו שוב התברר כי האב לא מקיים את ההסדרים הזמניים. ביה"ד נוקט במלים חריפות כנגד האב וטוען כי מניעת הקשר של הילדים עם אמם מהווה פגיעה נפשית חמורה בהם והדבר שקול לאלימות פיזית ומעלה סימן שאלה כבד על כשירותו של האב להחזיק בילדיו. בדיון הנוכחי, האמור לקבוע את הסדרי הראייה הקבועים, מאמץ ביה"ד את ההמלצות שנקבעו בתסקיר לשכת הרווחה ונותן להם תוקף של פסק דין, אולם בשל הניסיון שנלמד מהתנהגותו של האב עד כה, מוסיף ביה"ד מספר סעיפים להמלצות הללו ועיקרם הוא הדאגה לקיום תקין של הסדרי הראייה, תוך איום כי יינקטו צעדים כלפי ההורה שיפר אותם. דעת המיעוט בביה"ד אף גרסה כי באם יתברר שמתפתח כאן תהליך של סרבנות קשר של הילדים עם אמם, יורה ביה"ד ללשכת הרווחה לפנות לביהמ"ש לנוער ולהכריז על הקטינים כקטינים נזקקים. ביה"ד גם קורא לבני הזוג להמנע מהפעלת אלימות כלשהי, פיזית ונפשית, כלפי הילדים. ביה"ד מסכם את עמדתו במילים הללו: "אין ספק שבכל חברה מתקנת חייבות רשויות המשפט לעמוד לצדו של חסר הישע ולאכוף על החזק (וכוונתנו במונח החזק הוא מי שבכוחו להשליט רצונו אף שיש בזה נזק) את קיום הסדר החברתי, ומכיוון שטובתו של הקטין היא הקשר עם אמו אל לה לרשות משפטית להמנע מלאכוף על האב לעשות טובה זו. כבר שנו חז"ל באבות "הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" ובנידון דידן ביה"ד הוא המלכות וחובתו לתקן סדרו של עולם. ביה"ד הוא אביהם של יתומים וכן קטינים ובאם נראה לביה"ד שטובת הקטין מחייבת, עליו לנקוט באמצעים החמורים כדי למנוע מעושי עוולה לעשות עוולתם".

תיק מס' 2-23-028483444

ניתן ביום ג' סיון תשס"ז (20.5.07)

הופיעו: עו"ד ציון סמוכה (לאשה)

עו"ד אמנון בן דרור (לבעל)

למדור סדרי דיין וראיות ראו גם פס"ד 2, 3, 6

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, ועוסק במעקב חקיקה שוטף ובייזום וקידום חקיקה בענייני נשים. המרכז גם מממן תוכניות לימודים שונות באוניברסיטה הקשורות לנושאי נשים ולקידומן.

כמו כן אוסף המרכז ומעבד מידע ונתונים מכל תחומי החיים של נשים בישראל, עורך כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ומקיים פרויקט העצמה לנשים בעלות עסקים קטנים פעילים.

המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" – הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט.

במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

כתובת המרכז: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת-גן 52900
טל: 03-5318895 פקס: 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

יד לאישה

יד לאישה
ע"ש פקס טוריסון
בחסות מוסדות
אור תורה סטון
Ohr Torah Stone

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו.

בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חנם בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבתי הדין ובבית המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקריים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.legalaid.org.il

כתובת אי-מייל: legalaid@ohrtorahstone.org.il

מס' חנים בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901